

Nr 232.

Ankom till riksdagens kansli den 28 november 1941 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 till anskaffning av tygmateriel m. m.

(1:a avd.)

DRIFTBUDGETEN.

Fjärde huvudtiteln.

1:o **Anskaffning av tygmateriel.** I propositionen nr 319 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 24 oktober 1941, föreslagit riksdagen (punkt 1, sid. 2 och 3) att till Anskaffning av tygmateriel å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 68,000,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t har innevarande års riksdag till anskaffning av tygmateriel anvisat ett reservationsanslag av 47,000,000 kronor.

I en av *överbefälhavaren* förordad framställning av den 25 september 1941 har *arméförvaltningens tygdepartement* framlagt förslag om anskaffning av tygmateriel m. m. utöver den, för vilken ditintills medel ställts till förfogande eller bemyndigande att beställa lämnats. Anskaffningen avses för genomförande av 1941 års krigsorganisation, för organisationsförbättringar och för beredande av ersättning för under beredskapen försliten materiel. Kostnaderna för denna anskaffning hava beräknats till sammanlagt 110.47 miljoner kronor, däri inräknats jämväl vissa försökskostnader ävensom kostnad för iordningställande av vissa för förvaring och vård av materiel avsedda utrymmen, beräknad till 1.50 miljoner kronor. Av kostnaderna hava tillhopa 28 miljoner kronor beräknats belöpa å materielanskaffning för av beredskapen föranledd förslitning. För bestridandet av de å budgetåret 1941/42 belöpande kostnaderna erfordras ett belopp av omkring 37.5 miljoner kronor, under det att återstående kostnader belöpa å budgetåret 1942/43.

Den anskaffning, varom tygdepartementet sålunda framlagt förslag och vilken såvitt avser 1941 års krigsorganisation grundar sig på uppgjorda mobiliseringsplaner och fältutrustningslistor för flertalet förband, har departementschefen funnit sig böra tillstyrka. Därest riksdagen icke har något att erinra mot anskaffningen, torde det, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att bemyndiga tygdepartementet att gå i författning

om anskaffningens genomförande i dess helhet. Kostnaderna torde, fortsätter departementschefen, i vad avser ersättning för under beredskapen försliten materiel vara av sådan art, att de kunna bestridas med medel från vederbörligt anslag å förskottsstaten. Med hänsyn till enhetligheten av förevarande anskaffningsprogram synes det emellertid departementschefen av praktiska skäl lämpligast, att det medelsäskande, som nu bör föreläggas riksdagen, även innefattar dessa kostnader.

Beträffande ovannämnda för anordnande av vissa förrådsutrymmen m. m. avsedda beloppet av 1.50 miljoner kronor anser departementschefen frågan härom tarva ytterligare överbäggande. Det belopp, som av Kungl. Maj:t nu äskas av riksdagen, utgör sålunda (37.5 — 1.5 =) 36 miljoner kronor.

Departementschefen har härefter meddelat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1941 och den 5 september 1941 anvisat från förskottsanslag dels 19.5 miljoner kronor för anskaffning av visst antal luftvärnspjäser med tillhörande utrustning och ammunition, dels ock 12.5 miljoner kronor för anskaffning av visst antal granatkastare jämte granater m. m. Departementschefen föreslår nu, att medel anvisas av riksdagen för bestridande av kostnaderna för de genom ovannämnda beslut verkställda materielanskaffningarna.

I enlighet med det ovanstående uppgår det sammanlagda belopp, som äskas av riksdagen, till (36,000,000 + 19,500,000 + 12,500,000 =) 68,000,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har icke något att erinra mot anskaffning av här ifrågakvarande tygmateriel liksom ej heller mot att ett belopp av 36,000,000 kronor anvisas för bestridandet av de å budgetåret 1941/42 belöpande kostnaderna härför. Vidare tillstyrker utskottet, att ett sammanlagt belopp av 32,000,000 kronor, som av Kungl. Maj:t förskottsvis anvisats, må täckas genom anslag under driftbudgeten å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Med hänsyn emellertid ej minst till de avsevärda kostnader, som äro förenade med anskaffningen av den materiel, varom här är fråga, vill utskottet starkt understryka vikten och angelägenheten av att de militära myndigheterna tillse, att materielen vårdas och skötes på ett för försvarsintresset betryggande sätt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anskaffning av tygmateriel* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 68,000,000 kronor.

2:o) **Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 3—6) att till Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,455,000 kronor.

Förslaget innebär anvisande av dels 80,000 kronor för bärgningsmateriel för undervattensbåtar, dels 40,000 kronor för transportvagnar för vissa kanoner, dels 1,120,000 kronor för strålkastare eller luftlysningsapparater, dels 115,000 kronor för telefonapparater, dels ock 100,000 kronor för ut-

byggande av Karlskrona fästnings telefonnät eller alltså sammanlagt 1,455,000 kronor.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker, att ett anslag av 1,455,000 kronor anvisas för anskaffning av här ifrågavarande teknisk materiel.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,455,000 kronor.

3:o) **Vissa konstruktionsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, sid. 6 och 7), vilket avser tillgodoseendet av ett mera tillfälligt medelsbehov för speciella konstruktions- och experimentarbeten, anknutna till vissa angivna båt- och motortyper, får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Vissa konstruktionsarbeten* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

4:o) **Vissa arbeten vid Karlskrona örlogsvarv m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, sid. 7—9), vilket innebär reglering av ett av marinförvaltningen utanordnat belopp för bestridande av vissa merkostnader för muddring vid mobiliseringskajen å Karlskrona örlogsvarv, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa arbeten vid Karlskrona örlogsvarv m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 39,000 kronor.

5:o) **Anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, sid. 9—12) att till Anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

Av 1938 års riksdag anvisades ett reservationsanslag av 668,000 kronor för anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund.

Den 4 juli 1939 antog marinförvaltningen ett av HSB Avdelning för entreprenader: Aktiebolaget Kommunalbygge avgivet anbud å byggnadsarbetena, vilka arbeten sedermera fullbordades i mitten av mars 1941. Enligt bolagets uppgifter uppgå entreprenadsumman och ersättning för utöver entreprenaden tillkomna arbeten till sammanlagt 525,000 kronor, under det att utgifterna för arbetena stigit till omkring 750,000 kronor. Bolaget har nu anhållit om ersättning utöver entreprenadsumman med 169,761 kronor på grund av efter kon-

traktets ingående för bolaget uppkomna merkostnader, förorsakade genom olika omständigheter utom bolagets kontroll.

Departementschefen tillstyrker, att såsom gottgörelse för lidna förluster ett belopp av 50,000 kronor tillerkännes bolaget.

Utskottet.

Utskottet anser sig på grundval av de av departementschefen anförda skälen böra tillstyrka Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

6:o) **Snöröjningsmateriel.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 12 och 13), vilket avser flygvapnets behov av här ifrågavarande materiel, hemställa,

att riksdagen må till *Snöröjningsmateriel* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

7:o) **Fatförråd vid vissa flygvapnets etablissement m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 13) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fatförråd vid vissa flygvapnets etablissement m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 52,000 kronor.

KAPITALBUDGETEN.

Försvarsväsendets fastighetsfond.

8:o) **Förvärv av betesmark för Herrevadsklosters remontdepå.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, sid. 13—16) att till Förvärv av betesmark för Herrevadsklosters remontdepå å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 104,000 kronor.

Förslaget innebär förvärv för kronans räkning av viss mark för att bereda Herrevadsklostrets remontdepå ersättning för de såsom betesmarker utnyttjade områden av egendomen Havgård, vilka frångått remontdepån i samband med anordnandet av ett nytt för flygkrigsskolan avsett flygfält vid sistnämnda plats. Inköpspriset uppgår till sammanlagt 83,000 kronor. Härtill komma kostnader för kulturarbeten, 20,000 kronor, samt avstycknings- och lagfartskostnader, 1,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså erfordras 104,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats.

Utskottet tillstyrker det föreslagna markförvärvet och har intet att erinra mot det för ändamålet äskade anslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förvärv av betesmark för Herrevads-klosters remontdepå* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 104,000 kronor.

9:o) **Brännoljecisterner för flottan.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 16 och 17) hemställa,

att riksdagen må till *Brännoljecisterner för flottan* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,195,000 kronor.

10:o) **Modernisering av Stockholms örlogsvarv.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, sid. 17 och 18), vilket avser anordnande av laddningsstation för undervattensbåtar vid Stockholms örlogsvarv, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Modernisering av Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

11:o) **Markförvärv för flygfält m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, sid. 18—21) att till Markförvärv för flygfält m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,130,000 kronor.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen hemställde i skrivelse den 18 januari 1941, att beslut måtte meddelas om förläggning av en jaktflottilj till Norrköping samt att de för förläggningsens ordnande erforderliga anslagsmedlen måtte ställas till förfogande. Sedan *överbefälhavaren* den 18 mars 1941 yttrat sig i ärendet, uppdrog Kungl. Maj:t den 4 juli 1941 åt chefen för flygvapnet och flygförvaltningen att vidtaga de förberedande åtgärder, som kunde finnas erforderliga för förläggande av en ny jaktflottilj till Norrköping.

Härefter gjorde *flygförvaltningen* i skrivelse den 13 september 1941 framställning om förvärvande av mark för flottiljens räkning. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 10 oktober 1941 åt flygförvaltningen att med vederbörande markägare inleda förhandlingar och, under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande, söka träffa avtal rörande förvärv av för flygflottiljen erforderlig mark.

I särskild skrivelse den 13 september 1941 har *flygförvaltningen* anført, att det vore nödvändigt inköpa mark för den nya flottiljen och igångsätta vissa arbeten snarast möjligt för att etablissementet skulle kunna färdigställas inom avsedd tid, och i anledning därav hemställt, att medel måtte ställas till

förfogande för bestridande av de beräknade kostnaderna för markförvärv 900,000 kronor, flygfältsarbeten 900,000 kronor, vägar 170,000 kronor samt vatten- och avloppsledningar 260,000 kronor, eller tillhoppa 2,230,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1941 har *flygförvaltningen* framlagt riktlinjer för ett ytterligare utbyggande av flygvapnet. Bland därvid föreslagna nyuppsättningar märkes en torped- och minflottilj, som borde förläggas på icke alltför långt avstånd från Karlskrona. De sammanlagda kostnaderna för uppsättandet av denna flottilj beräknar flygförvaltningen till 13,680,000 kronor, varav för markförvärv 900,000 kronor.

Departementschefen har framhållit, bland annat, att ett föregripande av 1941 års försvarsutrednings arbete icke behövde ske, om de åtgärder, som vidtagas för att förbereda uppsättandet av nya flygflottiljer, begränsas till att avse de flottiljer, som enligt flygförvaltningens förutberörda framställningar böra förläggas till trakten av Norrköping och till trakten av Karlskrona. Av denna anledning har Kungl. Maj:t, såsom av redogörelsen i det föregående inhämtas, meddelat beslut om vidtagande av vissa förberedande åtgärder för uppsättande av en jaktflottilj, förlagd till trakten av Norrköping. För att sistnämnda åtgärder skola kunna utan dröjsmål genomföras erfordras för budgetåret 1941/42 medel för anskaffning av mark och utförande av flygfältsarbeten m. m. på sätt av flygförvaltningen i skrivelsen av den 13 september 1941 angivits. Departementschefen anser sig därför böra föreslå, att medel för dessa ändamål, tillhoppa 2,230,000 kronor, nu äskas av riksdagen.

Motsvarande åtgärder synas departementschefen böra vidtagas jämväl i avseende å den flottilj, som avses skola förläggas till trakten av Karlskrona. Denna flottilj synes departementschefen böra i enlighet med föreliggande förslag anordnas såsom torped- och minflottilj. Enligt flygförvaltningens beräkningar bör för innevarande budgetår till markförvärv för flottiljens räkning anvisas ett belopp av 900,000 kronor. Häremot har departementschefen intet haft att erinra. Därest det vid närmare undersökning skulle befinnas lämpligt, att flottiljen förlägges till annan plats, torde, framhåller departementschefen, frågan härom framdeles få underställas riksdagen.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag avser vidtagande av åtgärder för att förbereda uppsättandet av två nya flottiljer, med förläggning den ena i trakten av Norrköping och den andra i trakten av Karlskrona. För anskaffning och iordningställande av härför erforderliga flygfält har Kungl. Maj:t nu äskat ett anslag av tillhoppa 3,130,000 kronor. Den begärda medelsanvisningen tillstyrkes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må till *Markförvärv för flygfält m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,130,000 kronor.

12:o) **Installationsarbeten i vissa flygvapnets byggnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12, sid. 21 och 22) att till Installationsarbeten i

vissa flygvapnets byggnader å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 332,000 kronor.

För anordnande av för luftskyddets ledning erforderliga telefon- och larmanläggningar m. m. vid flygvapnets etablissement tillstyrker departementschefen, att ett belopp av 138,000 kronor anvisas.

På grund av höjda materialpriser och arbetslöner samt tillkomsten av nya byggnader vid äldre flygförband hava de för åskledaranläggningar vid dessa förband av 1940 och 1941 års riksdagar anvisade medlen, tillhoppa 149,000 kronor, visat sig icke tillräckliga. Därjämte har behov anmälts av dylika anläggningar även vid de senast tillkomna tre flygförbanden. Det för åskledaranläggningar nu ytterligare erforderliga medelsbehovet beräknas till 194,000 kronor, i vilket belopp, som av departementschefen tillstyrkts, inräknats kostnader för administration och oförutsedda utgifter.

Utskottet finner sig böra tillstyrka det under förevarande punkt för installationsarbeten i vissa flygvapnets byggnader äskade anslaget och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Installationsarbeten i vissa flygvapnets byggnader* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 332,000 kronor.

13:o) **Bombsäker kommandocentral vid Göta flygfloottilj.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, sid. 22 och 23) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bombsäker kommandocentral vid Göta flygfloottilj* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 32,000 kronor.

Stockholm den 28 november 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 231.
